

Türkiye Cumhuriyetile Avusturya Hükûmeti arasında münakit hukukî ve ticarî mevadî adliyyeye müteallik mütekabil münasebetlere ve adli kararların tenfizine dair mukavelenamenin tasdiki hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı: 4/VIII/1931 - Sayı: 1864)

No.
1865

Kabul tarihi
21 - VI - 1931

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyetile Avusturya Cumhuriyeti arasında hukukî ve ticarî mevadî adliyyeye müteallik münasebatı müteakibine ve adli kararların tenfizine dair Ankarada 22 haziran 1930 tarihinde imza edilen mukavele-name kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına Hariciye ve Adliye vekilleri memurdur.

26 temmuz 1931

**TÜRKİYE VE AVUSTURYA ARASINDA HUKUKÎ VE TİCARİ MEVADİ ADLİ-
YEYE MÜTEALLİK MÜTEKABİL MÜNASEBETLERE VE ADLİ KARARLARIN
TENFİZİNE AİT MUKAVELENAME**

Türkiye ve Avusturya Hükûmetleri, Avusturyadaki Türk tebaasının ve Türkiyedeki Avusturya tebaasının hukukî ve ticarî maddelerde adli himayeye mazhar olmaları hususunu ve her iki memleket adli makamlarının yekdiğerine ibraz etmeleri muktazi olan mütekabil müzaheretini tanzim etmek arzusu ile müteahhas olarak bu bapta bir mukavelenin aktine karar vermişler ve murahhasları olmak üzere :

Türkiye Reisiümhuru Hazretleri,

Hariciye Vekâleti sabık Müsteşarı ve Tokot Mebusu Şevki Beyefendiyi,

Avusturya Federasyonu Reisiümhuru Hazretleri,

Türkiyede Avusturya Fevkalâde Murahhası ve Orta Elçisi Mösyö Ogüst Kral (Auguste Kral) cenaplarını, intihap etmişlerdir.

Müşarüleyhim usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra atideki maddeleri kararlaştırmışlardır:

Fasıl : 1

Adli himaye

Madde — 1

1 - Âkit Devletlerden her birinin tebaası diğerk taraf ülkesinde, şahıs ve mallarının kanunî ve adli himayesine müteallik olan hususlarda aynıle mahallî tebaaya edilen muameleden müstefit olacaklardır.

2 - Bu bapta mahkemelere serbestçe müracaat ve mahalli tebaanın tabi olduğu usul ve şerait dairesinde dava ikame ve def'i dava edebileceklerdir.

Madde — 2

1 - Âkit devletlerden birinin, o devletlerden birinin ülkesinde ikametgâhı bulunan tebaası, davacı veya müdahil sıfatıyla diğer devlet mahkemelerine müracaatı halinde, gerek eenebi sıfatını haiz olması ve gerek memleket dahilinde ikametgâhı veya meskeni bulunmaması dolayısıyla, her ne nam altında olursa olsun, hiç bir gûna kefalet veya teminat akçesi vermekle mükellef tutulmayacaktır.

2 - İşbu kaide adli masrafların teminatı olarak müddei ve müdahillerden istenecek tevdiat hakkında da caridir.

Madde — 3

1 - Gerek ikinci madde, gerek davanın ikame edilmiş olduğu memleket kanunları mucibince kefaletten, teminat akçesinden veya tediyattan muaf olan müddei veya müdahil aleyhine Âkit Devletlerden biri ülkesinde sadır olan mahkeme masraflarına mütedair mahkûmiyet kararları diğer taraf salâhiyettar makamı tarafından meceanen tenfiz edilecektir.

2 - Bu bapta talep diplomasi tarikile veya alâkadar tarafından salâhiyettar makama doğrudan doğruya vaki olacak müracaatla yapılacaktır.

3 - Aynı kaide mahkeme masrafları miktarını sonradan tesbit eden adli kararlara da tatbik edilir.

Madde — 4

1 - Üçüncü maddede mevzu bahis mahkeme masraflarına ait kararlar mahkûm tarafın sonradan vaki olacak müracaatı müstesna olmak üzere, iki taraf istima edilmeksizin ıcrâi takibatın vaki olduğu memleket kanunlarına tevfikân lâzimüttenfiz addolunacaklardır.

2 - Salâhiyettar daire tenfiz talebi hakkında karar vermek için atideki hususları tetkik ile iktifa edecektir:

a) Mahkûmiyet kararının sadır olduğu memleket kanununa tevfikân kararın kaziyei muhkeme halini alıp almadığı;

b) Fıkraî hükmiyenin, kendisinden talep vaki olan Devletin lisanile yazılmış ve talip olan Devletin siyasî veya konsolosluk memuru, veya talip olan veya kendisinden talep vaki Devletin yemurlı bir müteremi tarafından musaddak, bir tereümesinin rapitedilmiş olup olmadığı;

3 - 2. a. Fıkrasında münderiç şartı temin için talip olan Devletin salâhiyettar makamı tarafından kararın kaziyei muhkeme teşkil eylemiş olduğunu mübeyyin bir beyanname verilmesi kâfidir. Bu makamın salâhiyeti marüz zikir Devletin adli idaresinin en yüksek memuru tarafından tasdik edilecektir. Mevzu bahis beyanname ile tasdiknamenin 2. b. fıkrasında münderiç kaideye tevfikân tereüme edilmiş olmaları lâzımdır.

4 - Salâhiyettar makam tenfiz talebi hakkında karar vermek için aynı zamanda alâkadarın da talep etmesi şartıyla, 2. b fıkrasında münderiç şahadet, tereüme ve tasdik masrafları miktarını da tahmin ve tayin edecektir. Bu masraflar mahkeme masrafları gibi addolunacaklardır.

Madde — 5

Âkit Devletlerden birinin tebaası diğer devletin ülkesinde mahalli tebaanın tabi olduğu şerait dairesinde meceanen adli müzaherete nail olacaklardır.

Madde — 6

1 - Fakrühâl şahadetnamesi, müstedimin mutat meskeni veya böyle bir meskeni olmadığı halde

halen ikamet etmekte olduğu mahal makamları tarafından verilmek lâzımdır.

2 - Eğer müstedi meccanen adli müzaheret talep edilen memlekette sakin değilse, fakrühâl şehadetnamesi bu şehadetnamenin alındığı memleketin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından tasdik edilecektir.

3 - Müstedi Âkit Devletlerden birinin ülkesinde sakin değilse, mensup olduğu Devletin salâhiyyettar siyasî veya konsalosluk memuru tarafından verilen bir şehadetname kâfidir.

Madde — 7

1 - Müstedi meccanen adli müzaheret talep edilen memlekette sakin ise, salâhiyyettar daire fakrühâl şehadetnamesini vermek için müstedinin mensup olduğu memleket makamatından bunun malî vaziyeti hakkında lâzım gelen malûmatı alabilecektir.

2 - Meccanen müzahereti adliye talebi hakkında karar vermekle mükellef olan daire, kendisine tevdi olunan şehadetnameyi ve verilen malûmatı, vazife hudutları dairesinde, kontrol etmek ve kâfi derecede tenevvür etmek için mütemmim malûmat istihsal eylemek hakkını muhafaza eyler.

Madde — 8

Âkit Devletlerden birinin salâhiyyettar makamı tarafından adli müzaheretten istifadesi kabul edilen taraf işbu mukavele ahkâmına tevfikân, diğer Âkit Devlet makamı adliyesi huzurunda, aynı dava hakkında muhakeme usulüne ait bileümle muamelât için dahi işbu müsaadelerden istifade edecektir.

Fasıl : 2

Adli makamların müteakib müzaheretleri

Madde — 9

1 - Hukukî ve ticarî maddelerde, Âkit Devletlerden birinin makamlarından sadır olup, diğer taraf ülkesinde bulunan şahıslara ait adli evrakın tebliğatı, talep eden Devletin konsolosu tarafından kendisinden talep vaki olan Devletçe gösterilecek makama bir talepname göndermekle olacaktır. Tevdi olunan varakanın sadır olduğu makamı, iki tarafın isim ve sıfatlarını, kendisine tebliğat vaki olacak kimsenin adresini, mevzu bahis varakanın mahiyetini muhtevî olacak olan bu talepname kendisinden talep vaki olan Devletin lisanile yazılmış olacaktır. Bu talepnameye, tebliğ edilecek varakanın, 4 üncü maddenin 2. b. bendine tevfikân, tasdik edilmiş bir tereümesi raptedilecektir.

2 - Kendisine talepname irsal edilen makam, tebliğatın yapıldığını müsbit veya yapılmasına mani keyfiyeti mübeyyin vesikayı konsolosa gönderecektir. Mahallen ademi salâhiyyet halinde, mezkûr makam talepnameyi resen salâhiyyettar makama gönderecek ve keyfiyetten derhal konsolosu haberdar edecektir.

Madde — 10

1 - Tebliğat, kendisinden talep vaki olan Devletin salâhiyyettar makamı vasıtasile yapılacaktır. Bu makam, 2 inci fıkrada münderiç ahval müstesna olmak üzere, eğer mürselüleyh kabule hazır olduğunu beyan ederse, tebliğ muamelesini, varakayı kendisine tevdi ile iktifa ederek, yapabilecektir .

2 - Tebliğat, talep eden makamın müraعاتı üzerine, kendisinden talep vaki olan makam tarafından mümasil tebliğat için kendi mevzuatı kanuniyesinde münderiç şekil ve suret dairesinde ve yahut kanunî mevzuata muhalif olmadığı takdirde, hususî bir şekilde iera edilecektir.

Madde — 11

Tebliğatın yapıldığı, gerek tebelluğ eden kimse tarafından tarihli ve musaddak bir makbuz ile, gerek kendisinden talep vaki olan Devletin alâkadar memurlarının tebliğatın vukuunu ve şeklini ve tarihini mübeyyin bir şahadetnamesile, ispat edilecektir.

Madde — 12

1 - Hukukî ve ticarî maddelerde Âkit Devletlerden birinin adlî makamı, kendi kanunî mevzuatı ahkâmına tevfikân, istinabe tarikile diğer Devletin salâhiyettar makamına, bu makamın kazaî salâhiyeti dairesinde, gerek bir istievap muamelesinin gerek diğer adlî muamelelerin ifası için müracaat edebilecektir.

2 - İstinabe varakası talep eden devletin konsolosu tarafından kendisinden talep vaki olan Devletin göstereceği makama tevdi edilecektir. Bu varakaya, kendisinden talep vaki olan Devletin lisanile yazılmış ve talep eden Devletin bir siyasi veya konsolosluk memuru veya talep eden veya kendisinden talep vaki olan Devletin yeminli bir mütercimi tarafından tasdik edilmiş bir tercüme raptolunmak lâzımdır.

3 - Kendisine istinabe varakası gönderilen makam, konsolosa istinabenin iera olunduğunu veya ierasına mani olan sebepleri mübeyyin varakayı gönderecektir. Mahallen ademi salâhiyet halinde bu makam istinabe varakasını resen salâhiyettar makama gönderecek ve keyfiyetten konsolosu derhal haberdar eyleyecektir.

Madde — 13

1 - İstinabe varakası gönderilmiş olan adlî makam, istinabenin iera olunmasını temin için, kendi memleketi makamı tarafından istar olunan istinabe varakalarının ierası hususunda müracaat edeceği müeyyidelerin aynı istimale mecbur olacaktır. Niza ve ihtilâf halinde bulunan iki tarafın şahsen icabetleri mevzuabâh olduğu takdirde bu müeyyidelerin tatbiki mecburî değildir.

2 - Takip edilecek usule gelince: istinabe talep olunan makam bunun ierası için kendi memleketi kanunlarını tatbik edecektir. Bununla beraber istinabenin bir şekli mahsusta yapılması hususunda talip Devletin vuku bulan talebi, kendisinden talep vaki olan Devletin kanunî mevzuatına muhalif olmadığı takdirde, is'af edilecektir.

3 - Talip olan makam, istediği halde, alâkadar tarafın bizzat hazır bulunabilmesi için istinabenin iera olunacağı tarih ve mahalden haberdar edilecektir.

Madde — 14

Konsolos tarafından talep edilen bir tebliğatın veya tevdi olunan istinabe varakasının ierasından tevellüt edebilecek bileümle ihtilâflar diplomasi tarikile halledilecektir.

Madde — 15

Ülkesinde tebliğat veya istinabe iera edilecek olan Devlet tarafından, bunların ierasını kendi hakiyet, emniyet ve intizamı ammesini ihlâl edecek mahiyette görülürse, mezkûr iera reddolunacaktır.

Bundan başka varakanın mevsukiyeti sabit olmamışsa, veya kendisinden talep vaki olan Devletin ülkesinde bu muamele kuvvei adliyenin vazifeleri cümlesine girmiyorsa, istinabenin ierası reddolunabilir.

Madde — 16

1 - Adli tebligat veya istinabe ierası her ne mahiyette olursa olsun hiç bir masraf veya harca tabi olmayacaktır.

2 - Bununla beraber kendisinden talep vaki olan Devlet, şahitlere ve ehli hibrelere verilen tazminatın

ve şahitlerin birriza icabet etmemeleri sebebiyle bir memuru resminin bizzarure müdahalesinden mütevellit masrafların veyahut istinabenin veya tebligatın icrasında bir fikri mahsus tatbik edilmesinden mütehasıl masrafların talep eden Devletten iadeten tesviyesini istemek hakkını haiz olacaktır.

Madde — 17

- 1 - Âkit Devletlerden her biri diğerinin ülkesinde bulunan tebaasına kendi siyasi ve konsolosluk memurları vasıtasile doğrudan doğruya cebri tazammun etmeksizin tebligat yaptıрмаğa hakkı vardır.
- 2 - İstinabe icrası hususunda da aynı usul **caridir**.
- 3 - Bu maddenin tatbikinde müşkülât zuhuru takdirinde, işbu mukavelenamenin dokuzuncu ve on ikinci maddeleri ahkâmı mucibince hareket olunacaktır.

Fasıl : 3

Adli kararların tenfizi

Madde — 18

Hukukî ve ticarî mevadda, gerek menkul ve gerek gayri menkul mallar hakkında, Yüksek Âkit Devletlerden birinin adli makamlarından atideki şartları cami olarak sadır olan kararlar, İki Âkitten diğer taraf arazisinde işbu tarafın salâhiyettar mahkemesinden verilen karara tevfikan lâzımüttenfiz olacaktır:

1 - kararın salâhiyettar bir adli daireden verilmiş olması. İhtilâf, tenfiz kararının icrası talep olduğu mahal kanununa tevfikan diğer Âkit taraf mahkemesine sevkolunabildiği takdirde işbu daire salâhiyettar addolunur.

Mahkemenin kendisini salâhiyettar addetmesine saik olan hukukî mülâhazalar kararın ibaratından istimbat olunamadıkça bu mülâhazalar, mahkemenin buna dair olan bir şerhile tasdik olunabilir.

2 - Davetiye varakasının, hüküm sadır olduğu mahal kanununa tevfikan, mesafe ve sair ahvali hususiye nazarı dikkate alınarak mahkemede isbatı vücuda müsait bir müddetle tebliğ olunmuş olması.

3 - Niza ve ihtilâf halinde bulunan iki tarafın kararın verilmiş olduğu memleket kanunlarına tevfikan temsil edilmiş olmaları, veya aynı kanuna tevfikan icabetten imtina etmiş telâkki edilmeleri, veya itirazda bulunan kimsenin bu şartın ademi vücudunu dermeyan etmemiş olması.

4 - Verilen karar kaziyei muhkeme halini iktisap etmiş, ve bu kararın sadır olduğu memleket kanununa tevfikan tamamilâ lâzımüttenfiz bulunmuş olması.

Yukarıda mezkûr şartların toplandığını isbat için kararın sadır olduğu makam tarafından, bu kararın kaziyei muhkeme halini almış olduğunu ve lâzımüttenfiz bulunduğunu mübeyyin bir beyannamenin ibrazı kâfi olacaktır.

5 - Tenfiz kararının talep olduğu memleket adli makamlarından aynı meseleye dair aynı taraflar arasında sadır olan diğer bir kararın tenakuz teşkil etmemiş olması, veyahut aynı taraflar arasında aynı meseleden mütehasıl diğer bir ihtilâfın, tenfiz talebinin tebliğ edildiği esnada bu makamlar nezdinde muallak bulunmamış olması.

6 - Kararın, tenfiz kararı talep olunan memleketin intizamı ammesine veya hukuku umumiye esaslarına muhalif hiç bir şeyi ihtiva etmemesi.

7 - Kararın şahsî haklara ve aile hukukuna mütedair olmaması.

8 - Davanın kendisinden talep vaki olan memleket mahkemesinin salâhiyeti münhasırasına girmemesi.

Madde — 19

Enebi mahkemesi kararına lüzumu tenfiz kuvvetini vermeğe salâhiyettar adli makam, müddealicyh tarafından atideki hallerden biri serdolunduğu takdirde, ihtilâfı yeniden ve tamamen tetkik

edecektir :

- 1 - Kararın diğer tarafın hilesi neticesi olarak verilmiş olması.
- 2 - Kararın adli makam tarafından sahteliği tanınması vesaike istinat etmesi.
- 3 - Hükümden sonra diğer tarafa isnat edilebilen kusurdan dolayı evvelece ibraz edilmeyen ve karara tesir edecek mahiyette olan bir vesikanın ele geçirilmiş olması.
- 4 - Kararın doğrudan doğruya fiili bir hatadan inbias ettiğinin dava evrak ve vesikalarından anlaşılması.

Madde — 20

Âkit taraflardan birinin arazisinde hakemler tarafından verilen kararlar diğer Âkit taraf arazisinde lâzımüttenfiz olacaktır. Şu şartla ki, işbu kararlar sadır oldukları memleket kanunlarına nazaran adli kararlar kuvvetini haiz olsun, ve tenfizleri talep olunan memleket kanunlarına tevfikân hükümlerin mevzuu hakeme müraعات suretile halli kabil mahiyette bulunsun.

Tenfiz kararının icrasını istiyen taraf atideki vesikaları ibraza mecburdur :

- 1 - Tahkimname yahut tahkim maddesini muhtevi mukavelename.
- 2 - Hakem kararının bir sureti.
- 3 - Kararın kaziyei muhkeme halini aldığı ve lâzımüttenfiz olduğunu tasdik eden bir şehadetname.

İşbu şehadetname, atideki şartlar daresinde verilecektir :

a) Hakem kararının Avusturya Cümhuriyeti dahilinde icrasını emre salâhiyettar bir Avusturya mahkemesi tarafından sadır olmuş olması.

b) Hakem kararının, Türkiye Cümhuriyeti ülkesi dahilinde Türkiyede tasdkine salâhiyettar bir mahkeme tarafından verilmiş olması.

18 ve 19 uncu maddeler ahkâmı hakem kararlarının icrası hususunda kabili tatbiktirler.

Madde — 21

Adli kararlar (madde 18) hakem kararları (madde 20) ile tenfiz talebini tevsikan ibraz olunacak vesikaların asılları veya suretleri tenfiz kararını itaya salâhiyettar makama, ya diploması tarikile veyahut doğrudan doğruya alâkadar tarafından tevdi olunacaktır.

Eğer yukarıda zikredilen vesikalar tenfiz kararının icrası kendisinden talep vaki olan devlet lisanında yazılmamış ise bu lisanında yazılmış bir tereüme de rptolunacaktır.

Aslının mevsukiyeti, suretlerle tereümelerin asıllarına mütabakatı âkit taraflardan birinin bir siyasi veya konsolosluk mümessili tarafından tasdik olunacaktır.

Madde — 22

1 - İşbu mukavelename tasdik ve tasdiknameler mümkün olduğu kadar kısa bir müddet zarfında Ankarada teati edilecektir.

2 - İşbu mukavelename, tasdiknamelerin teatisinden üç ay sonra mer'i olacaktır.

Mukavelename Devletlerden biri veya diğeri tarafından feshedilebilecek, fesholunduğu günden itibaren altı ay hitamma kadar mer'iyette kalacaktır.

Ankarada yirmi iki haziran bin dokuz yüz otuz tarihinde aktolunmuştur.

A. Şevki

Kral

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 22 - VII - 1931 ve 1/129

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası : 26 - VII - 1931 ve 1/131

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların Cilt Sayfa

cilt ve sayfa numaraları : 2 162

3 196,262:263,282,296:298